

FLYW

JUNI 2002

6

Vågå

- verdens bedste bølgelejr

Tekst: Per Givskov Kristensen, Vejle Svæveflyveklub

Diamantminen gjorde det igen. Årets norske fjeldflyvningslejr slog alle rekorder.

For tolvte gang arrangerede Drammen Flyveklub bølgeflyvningslejr fra isen på Vågåvatnet.

Flyvningen foregår fra en midlertidigt anlagt flyveplads tæt ved byen Vågåmo. Fra Oslo er der ca. 320 km. Det tager i påsketrafikken omkring fem timer i bil.

Vågåvatnets iskappe strækker sig over cirka 2 x 30 km. Dette gør flyslæb, landinger mv. ret ukritiske, da der stort set kan landes på hele isen.

Vågå Hotel er i ugen næsten udelukkende booket af svæveflyvere. Det hænder, at nogle få bori hytter i nærheden. Hotellet kan anbefales, da den store koncentration af ligesindede skaber en masse kontakter.

Drammen Flyveklub påtager sig et kæmpe arbejde ved at køre hele organisationen bag lejren.

Inden alle deltagerne møder op i påsken er der skaffet tilladelser til at flyve fra isen. Der er skaffet slæbefly og brændstof til disse på isen. Der er medbragt en startvogn, og der er koordineret indlogering på hotellet. Endelig er der organiseret forsyning af oxygen.

På isen er der etableret en landingsbane, en startbane og en taxibane. Afhængigt af isens tilstand ryddes banerne med sneplove eller snepustere. Der blev der kun brug for en snepuster en af de første dage.

I år var der tre slæbefly på isen, to Pawnee's og en Super Cub til betjening af ca. 26 svævefly.

Tankning foregår med håndpumpe og dunke, og tankningsjobbet går på tur mellem deltagerne.

Der afholdes hver morgen briefing på hotellet. Dette foregik i år under kyndig ledelse af Tor Einar Lund, som ud på ugen blev afløst af Raymond Dalen.

Drammen Flyveklub forestår startafviklingen på isen og gør i det hele taget et kæmpe stykke arbejde for at få lejren til at lykkes. Det gør de rigtig glimrende, og det er vi alle meget glade for.

I år var der på forhånd lavet lidt ekstra postyr omkring annonceringen af lejren. Lejren var på forhånd udråbt til »Vågå Wave Camp 2002 - The Extreme Altitude Challenge«. Det kom til at passe ...

SVENOR kurset

Den svenske og den norske svæveflyveunion afholdt som vanligt fjeldflyvningskursus på lejren. Kurset var i år annonceret som et SVENOR kursus af arrangørerne. Kursets aktive afvikling blev forestået

af Robert Danewid (formand for Segelflyget, Sverige), Steinar Øksenholt og Jostein Tangen, begge ansatte i Norsk Aero Klub (NAK) under Seilflyseksjonen. Som assisterende instruktører deltog Dan Funch og Per Givskov Kristensen, begge Vejle Svæveflyveklub.

Kurset havde i år ni deltagere. Syv fra Danmark og to fra Sverige. Fra Sverige kom Reino Savolainen og Bent Pedersen. Fra Danmark kom fra Svævefly Johannes Nør og Erling Jensen. Fra Skive kom William Newstead. Fra Vejle kom Erling Rasmussen, Jørgen Kristensen og Flemming Jansen. Endelig deltog Lars Kristensen fra Fyn.

Til kurset var det lykkedes Robert Danewid at indleje en Duo Discus Turbo fra Torsby Flyveklub. Den svenske union stillede med en splinterny ASK-21. Fra Elverum var der indlejet en Super Blanik L23 og fra Frya en PW-5.

Aftenturen er ofte et ekstra flyslæb værd. Foto: Per Givskov Kristensen

Der er til kurset udarbejdet et udmærket kompendium, som gennemgår alle relevante aspekter omkring bjerg- og højdeflyvning. Disse gennemgås ved korte lektioner. Et efterhånden fast indslag på kurset er en aftenforelæsning med Birger W. Bulukin. Birger er en kapacitet på området, og de heldige fik også i år en flyvedag med ham i bagsædet på Duo Discus'en.

Flyvedagen afsluttes vanligtvis med en debriefing kl. 22, hvor dagens resultater diskuteres.

Vejr og klima

Vågå ligger ved foden af Jotunheimen, hvor Skandinaviens højeste fjelde Galdhøpiggen og Glittertind rejser sig til næsten 2.500 meters højde, ca. 35 km sydvest for Vågå. Den tilfrosne sø ligger i 370 meters højde over havet.

Stedet er unikt for læbølger, da der kan opstå bølger ved stort set alle vindretninger, når vindstyrken selv sagt er tilstrækkelig. Fjeldene skærmer effektivt, og fronterne, der rammer vestkysten, får som regel regnet af, inden de når ind til Vågå.

Som de fleste bjergegne har stedet sin egen vejrudsigt. De landsdækkende udsigter rammer derfor ofte helt ved siden af. Det omskiftelige vejr

gør dagene meget forskellige. Selv om vejr situationen stort set kan være uforandret kan flyvevejret falde ret forskelligt ud.

Klimaet er meget tørt, og det er absolut en fordel, da kulden derved er meget lidt ubehagelig. Ofte har vi diskuteret, om ikke det egentlig er mere behageligt at flyve i den tørre kulde end under

sydens bagende sol.

Ved flyvning i 1-2.000 meters højde er -20 grader ikke usædvanligt. Er piloten ordentligt påklædt går det sagtens i mange timer. Det er sværest at holde fødderne varme.

Ved de høje flyvninger over 4-5.000 m kan det nemt blive -50 grader, og der kommer selv den bedst indpakke-

pilot til at føle sig lidt nedfrosen efter et par timer.

Overfladen på Vågåvatnets iskappe varierer fra dag til dag. Den første dag lå der 5 - 10 cm sne på isen, som gjorde det til et hårdt arbejde at skubbe flyene. Apropos skubbe, svenskerne putter og nordmændene dytter flyene. Bliver man spurgt af en svensker om man vil putte og svarer at man hellere vil dytte, er der altså ingen underforstået mening gemt i det.

Dagen efter var sneen smeltet, og isen havde ru overflade i et par dage. Senere fulgte en enkelt dag med vandpytter overalt på isen. Isen frøs op igen, og gjorde de sidste par dage isen hård og glat.

Op i luften

Ifjor blev vi underlejren begunstiget af det mest forrygende vejr fra mandag til fredag. Der var 2-3 dage med hangflyvning og termikflyvning. Dette blev udnyttet til strækflyvning. Samtidig var der to helt fantastiske bølgedage med højder til cirka 8.000 m. Den højeste flyvning gik til ca. 9.300 m.

De fleste var indstillede på, at år 2001 ikke kunne overgås vejr mæssigt. Vi kom til at tage

Udsigten fra en K6, på vej mod større højder. Foto: Lars Kristensen

fejl.

Søndag startede lidt sløvt ud med gråt skydække og stort set ikke noget at blive hængende i. De fleste benyttede lejligheden til at få noget af vinterrusten banket af.

De forskellige nationer har naturligt forskellige opfattelser af måderne tingene gøres på. Et tilbagevendende punkt er altid omskoling til andre flytyper. Vi danskere er vant til at gennemgå omskolingskemaer, omskolingsstarter og en instruktør der skal kvittere i logbogen. I Sverige kan enhver pilot med mere end 300 timers flyveerfaring omskole sig selv. Dette kommer der mange interessante diskussioner ud af.

Rigtig godt bliver det, når der er røget et par øl ned. Der høres argumenter som »Enhver der har fløjet Bergfalke kan flyve alt« og »Hvis det skulle være nødvendigt at læse manualen burde piloten nok spørge sig selv, om vedkommende burde flyve overhovedet«.

Der skal ikke nævnes nogen navne, det bliver historien ikke dårligere af. Mandag tog en af kurssets instruktører af sted i Duo Discus'en med en kursusedtager i forsædet. Denne kursusedtager er samtidig flymekaniker i sit daglige virke. Turbo'en på Duo'en er et ret nyt tiltag, så der var ikke nogen, der før havde fløjet med den.

Vel oppe i luften skulle hjemhentningsmotoren i gang i 1.000 meters højde. Dette gik vældig fint, og vore piloter fløj derudaf for at finde bølgerne

et andet sted. På et tidspunkt skulle motoren stoppes igen. Der blev lukket for brændstoffiltørslen, og tændingen blev slået fra. Motoren kørte bare videre.

De ældre hjemhentningsmotorer ville være stoppet ved denne procedure, men her var vist lavet noget nyt.

Vore piloter diskuterede herefter selvfølgelig, om det nu kunne være rigtigt og hvad man så skulle gøre. De turde ikke tro, det kunne være meningen, at den udklappelige arm, som svinger motoren ned i kroppen, skulle svinges indad med motoren køren-

de.

Omsider fandtes en checklistefrem, der viser at motoren sandelig skal svinges lidt ind, hvorefter den stopper automatisk. Her havde højden passeret 1.400 m. Checklisten passede, motoren stoppede og endnu et kapitel kan skrives til den efterhånden lange følgeton med titlen »Så er det surt at være svæveflyveinstruktør...«

Mandag opstod der utallige små tætliggende bølger til omkring 4.000 m. Dette blev en af den slags dage hvor der hele tiden skulle holdes øje med skydækket nedenunder, som konstant havde tendens til at lukke sammen fordi luftmassen var ekstraordinært fugtig. Dette oplever piloten, når det kolde fly kommer lidt for tæt på kanten af lenticularis'en. Den fugtige luft kondenserer på flyet omtrent lige så effektivt som honningkager trækker bier til. På sekunder ligger et tyndt islag overalt, også på indersiden og ydersiden af hood'en. Så er det bare at vente til det tør igen i solen. Der er ikke meget udsyn kun gennem trækruden.

Minsandten om ikke tirsdag skulle vise sig at blive endnu en bølgedag. Vinden

var taget lidt til, og bølgerne var der hele dagen. Nu kom der lidt mere højde på flyvningerne.

Den bedste bølgedag

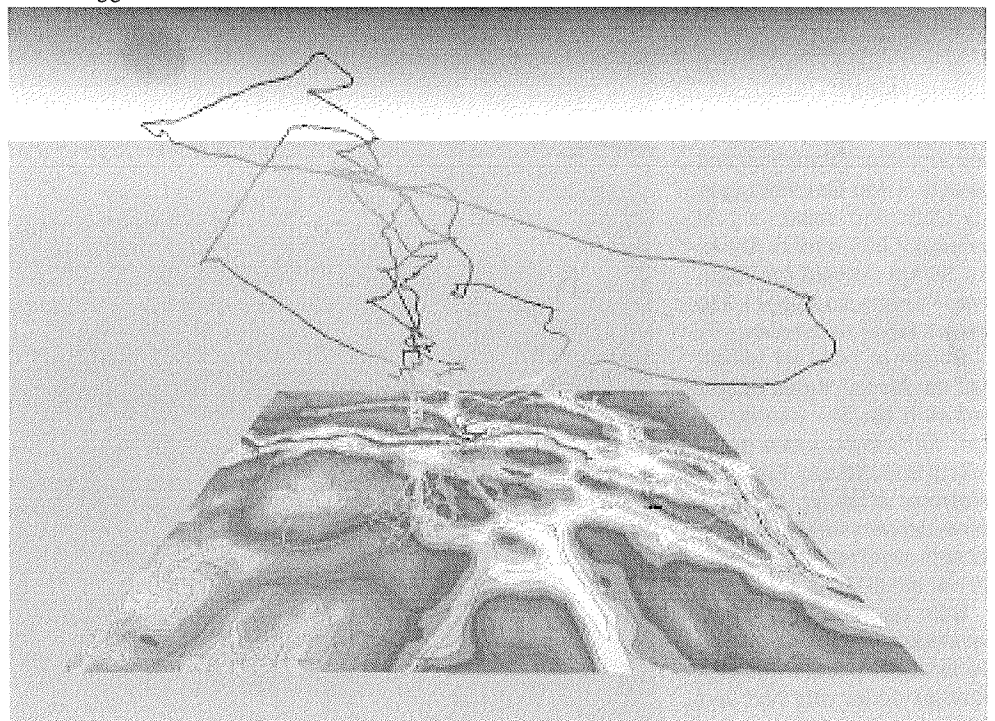
Onsdag blev der varslet 45 knob i højden og vind fra vest. Lentis'erne stod malet på himlen fra morgenstunden, og det var bare at komme af sted. Selv om det blæste i højden, var det næsten hele dagen vindstille på isen. Dette er ikke usædvanligt for Vågå.

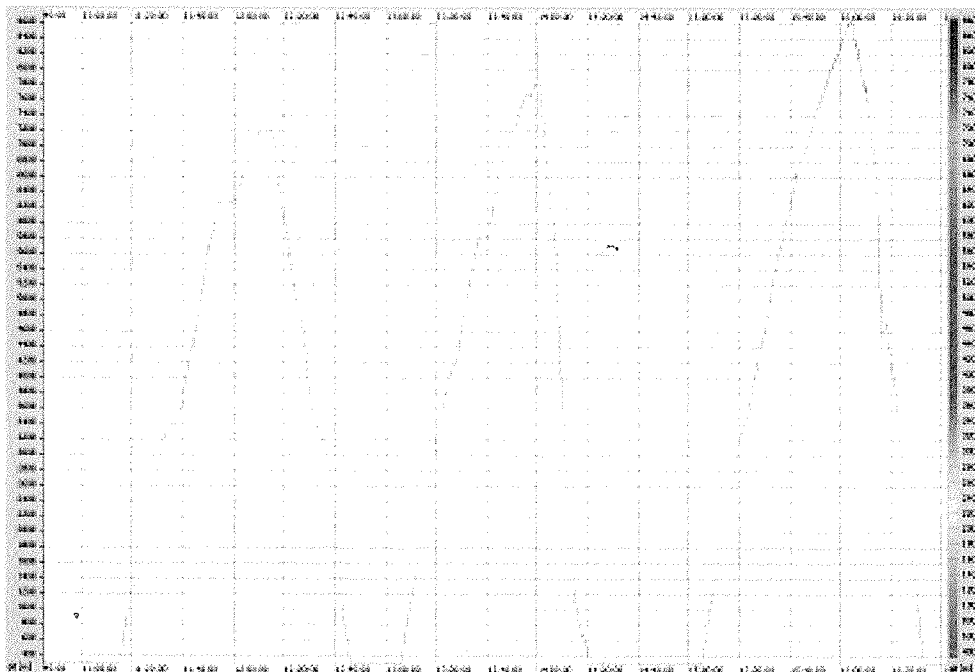
Det blev en fantastisk dag. Lentis'erne tårnede sig op til tilsyneladende uendelig højde. Fra isen afgik 62 flyslæb. Af disse blev der præsteret diamant højdevindinger på 34 flyvninger. At det lykkes for så mange på en enkelt dag er ganske uhørt.

For de uindviede må det hellere lige præciseres. Der eksisterer indenfor svæveflyvningen tre diplomer for højdevinding, som kan erhverves. Sølvhøjden gives for 1.000 m højdevinding. Guldhøjden gives for 3.000 m højdevinding og endelig gives diamanthøjden for 5.000 m højdevinding.

Det var muligt at gå højere. Flyets oxygen-udstyr satte dog begrænsningen.

Birger Bulukin sad denne dag i bagsædet på Duo Discus'en. Barogrammet og 3D visningen overflødig gør vidst de fleste ord.

En af kursusdeltagerne mødte op med 44 timers flyvetid. Så er det ikke så ringe at komme med op i 8.680 m QNH. Ifølge Robert Danewid er der tre slags højdediamanter. Den bedste diamant laves i termik. Den næstbedste laves ved at man kæmper sig op på hanget, flyver igennem

rotoren og til sidst kommer op i bølgen. Den sidste, Hr. Jensen-diamanten, laves ved at der slæbes ret ind i bølgen.

Det sidste var muligt om onsdagen. Fra ca. 1.300 meter over søen Tesse var det bare at stå på elevatoren.

Norske Ragnhild Lindqvist

satte ny norsk højderekord for kvinder med 7.200 m. Helle Lundgren fra Vejle Svæveflyveklub nåede med Discus 2b'en op i 7.407 m QNH. Desværre fører vor hjemlige union ikke ensædede højderekorder for kvinder, men kun tosædede. Det kunne være der var lidt PR-værdi at hente her.

Nu var lejren godt i gang og smilene begyndte at brede sig. Det umulige så ud til at være ved at ske. Det tegnede til, at den fantastiske lejr i 2001 var i færd med at blive overgået.

Årets fjeldturist

Lige som vi havde fået begyndt denne århundredets bølgedag ringede telefonen. Det var Lars. Lars havde medbragt sin knaldgule K6'er og de to var nu landet ude i sneen på søen Tesse, 640 m over Vågåvatnet.

De fleste fik nu proppet fingrene i ørene for at undgå at høre nyheden. Wolmer Jørgensen fra Herning hørte den som en af de første og udbød »Det gjorde han også sidste år«. Og det gjorde han og det sammen med Wolmer i Super Blanik'en med Wolmer som fartøjschef.

Wolmer mente dog ikke, at han skulle have noget at gøre med at få hentet Lars igen. Lars bedyrede ellers at han kun stod 100 m fra vejen deroppe.

Således drog vi fire mand

I LUFTEN MED THYDIREKTE

Luft under vingerne

-med finansieringstilbud fra ThyDirekte

Personligt- fælles- eller klubejede svævefly.

Vi finansierer op til 100% inkl. det nødvendige udstyr samt transportvogn. Vi giver gerne tilbud på overtagelse af eksisterende finansiering.

Ekstra lav rente ved udbetaling over 20%.

Interesseret? Bare ring!

Vi finder en finansieringsløsning som passer dig!

Tal med:
Jan Flyvholm Nielsen eller Per Rasmussen.

THYdirekte

Store Torv · 7700 Thisted
Tlf. 99 19 50 25
www.sparthy.dk/thydirekte
thydirekte@sparthy.dk

Årets fjeldturist før start og efter landing. Det den samme Lenticularis der ses på begge billeder.
Foto: Per Givskov Kristensen

